

Justitsministeriet

Dato: 17. juni 2008

Dok.: JEE41107

Sagnr.: 2008-792-0569

Udkast til tale

til ministeren til brug for besvarelse af samrådspørgsmål Å-AD fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del) onsdag den 18. juni 2008

Spørgsmål Å:

”Er antivoldspakken fra 2002, som bl.a. havde til formål at skærpe straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse, efter ministerens opfattelse slået fuldt ud igennem i praksis på alle områder?”

Spørgsmål AA:

”Afspejler det nuværende straffniveau i sager om personfarlig kriminalitet efter ministerens opfattelse i tilstrækkelig grad den krænkelse af ofret, der finder sted?”

Spørgsmål AB:

”Er ministeren tilfreds med, at de gennemsnitlige ubetingede fængselsstraffe kun ligger på 1/10 af strafferammens maksimum ved de to mest anvendte voldsparagraffer (§ 244 og § 245)?”

Spørgsmål AC:

”Er ministeren tilfreds med, at 99 pct. af de ubetingede fængselsstraffe ligger i den nederste halvdel af strafferammen ved § 244 og § 245, og at domstolene således ignorerer den øverste halvdel af strafferammen?”

Spørgsmål AD:

”I hvilket omfang forventer ministeren, at det gavner den almindelige retsbevidsthed, at de ubetingede fængselsstraffe kun er steget med henholdsvis 14 dage ved § 244 og knap 4 uger ved § 245 siden 2001?”

Svar:

1. De fem samrådsspørgsmål drejer sig dels om, hvorvidt de forudsatte straffeskæmpelser fra 2002 er slået igennem i retspraksis, dels om straffniveauet er højt nok særligt i voldssager.

Der er næppe nogen her i Retsudvalget, der kan være i tvivl om, at regeringen tager indsatsen mod vold og anden personfarlig kriminalitet meget alvorligt, ikke mindst hvad angår den retshåndhævende del af indsatsen, som samrådet i dag drejer sig om.

Et af de første store skridt efter regeringens tiltræden var handlingsplanen fra 2002 ”Stop Volden”, som indeholdt en række initiativer med henblik på både at sikre mærkbare og målrettede reaktioner over for volds kriminalitet og et mere målrettet kriminalitetsforebyggende arbejde. Et led i udmøntningen af handlingsplanen var straffeskæmpelsesloven fra 2002, som jeg nu vil vende mig til.

2. Jeg vil starte med spørgsmål Å.

Baggrunden for straffeskærpelsesloven fra 2002 var, at regeringen fandt, at straffniveauet i sager om personfarlig kriminalitet ikke i tilstrækkelig grad afspejlede den krænkelse af ofret, der finder sted. Med lovændringen tilsigtedes det bl.a., at straffene i visse voldssager gennemgående blev forhøjet med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der efter hidtidig praksis ville være blevet fastsat af domstolene, og at strafudmålingsniveauet i voldtægtsager generelt blev forhøjet med ca. et år.

Rigsadvokaten har siden lovændringen løbende fulgt udviklingen i retspraksis i de sager, der er omfattet af straffeskærpelserne, og Rigsadvokatens årlige redegørelser er løbende blevet sendt til Retsudvalget.

Senest har Rigsadvokaten i sommeren 2007 afgivet i alt 4 redegørelser om straffniveauet i sager om vold efter straffe-

lovens §§ 244-246, om voldtægt efter straffelovens § 216, om samleje mv. med et barn under 15 år (straffelovens § 222) samt om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241 og § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel (straffelovens § 252). For så vidt angår de sidstnævnte sager vedtog Folketinget i øvrigt en yderligere skærpende af stafniveaueu i 2005.

For en nærmere gennemgang af strafniveaueu i de enkelte sagstyper vil jeg henvise til Rigsadvokatens redegørelser, men Rigsadvokatens hovedkonklusioner er følgende:

Med hensyn til de almindelige voldssager er det Rigsadvokatens vurdering, at domstolene gennemgående må anses for at have forhøjet straffene i overensstemmelse med tilkendegivelserne om strafniveaueu i forarbejderne til lovændringen i 2002, og at strafskaerpelserne saaledes maanses for at være slået igennem i praksis.

Tilsvarende er det samlede billede af domspraksis i voldtægtssager, at de tilsigtede strafsikringsforanstaltninger er gennemført, idet domstolene i langt de fleste sager har fastsat forhøjede straffe i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forbindelse med lovændringen i 2002.

For så vidt angår sager om seksuelt misbrug af børn anfører Rigsadvokaten, at der i langt hovedparten af sagerne i vidt omfang er taget hensyn til, at straffen efter lovændringen skulle skærpes.

I sager om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel anfører Rigsadvokaten, at domstolene generelt følger de forudsætninger om strafniveaue, der blev tilkendegivet ved lovændringerne i 2002 og 2005.

Som det fremgår af Rigsadvokatens redegørelser, kan der inden for de forskellige sagstyper forekomme enkelte domme, hvor der ikke synes fuldt ud at være sket den til-

sigtede forhøjelse, men det overordnede billede er som sagt, at straffeskærpelserne er slået igennem i retspraksis.

Som jeg tidligere har meddelt Retsudvalget, har jeg anno- det Rigsadvokaten om i sommeren 2008 at afgive en ny redegørelse om straffniveauet i sager om voldtægt og sek- suelt misbrug af børn. Denne redegørelse vil naturligvis ligesom de tidligere redegørelser også blive sendt til Rets- udvalget.

3. Spørgsmål AA om vurderingen af det nuværende straf- niveau i sager om personfarlig kriminalitet vil jeg generelt besvare bekræftende. Det er ikke for at sige, at det generel- le straffniveau i voldssager og lignende fremover skal være fredet område for den kriminalpolitiske debat, men gene- relt er det min opfattelse, at vi med de straffeskærpelser, der er sket navnlig som følge af lovændringerne i 2002, har et rimeligt straffniveau. Jeg mener sådan set også, at Advokat- rådets meget omtalte undersøgelse af befolkningens retsfø- lelse fra sidste år bekræfter dette – undersøgelsen viste

nærmest, at det næppe er det faktiske strafniveau, der er problemet i forhold til befolkningens generelle retsfølelse, men snarere det store ukendskab, der er til, hvor strengt domstolene dømmes i disse sager – altså at folk tror, at straffene er mildere, end de faktisk er.

4. Dette fører mig videre til besvarelsen af spørgsmålene AB-AD om strafniveauet særligt for overtrædelse af straffelovens §§ 244 og 245 om vold.

Jeg vil indledningsvis understrege, at man ikke uden videre kan sammenstille Rigsadvokatens gennemgang af retspraksis i forhold til de forudsatte strafsækærpelser med de gennemsnitstal for voldsstraffe, der er nævnt i spørgsmålene. Det spiller bl.a. ind, at de strafsækærpelser, som var forudsat med lovændringen i 2002, som udgangspunkt ikke omfatter såkaldt restaurationsvold, f.eks. vold på et værtshus eller diskotek. Disse sager er utvivlsomt med til at trække gennemsnitsstraffene på voldsområdet noget

ned. Jeg har uddybet dette i besvarelserne for nylig af Retsudvalgets spørgsmål nr. 540 og 698.

Der næst vil jeg fremhæve, at der efter min opfattelse ikke er noget mærkeligt eller forkert i, at gennemsnitsstraffene for vold efter straffelovens §§ 244 og 245 ligger i den nedre ende af strafferammerne. Som bekendt er strafferammen efter § 244 bøde eller fængsel indtil 3 år, og strafferammen efter § 245 er fængsel indtil 6 år. Straffene kan altså variere fra henholdsvis bøde eller fængsel i 7 dage til helt op til henholdsvis 3 års og 6 års fængsel. Strafferammerne er så brede, fordi de skal kunne give mulighed for at udmåle en passende straf for en række forhold af vidt forskellig grovhed og med vidt forskellige gerningsmænd, der måske aldrig tidligere har været på kant med loven eller måske har adskillige tidligere voldsdomme. Heldigvis er det sådan, at langt de fleste voldssager trods alt hører til i den mindre grove ende af skalaen, f.eks. hvis en ustraffet person i forbindelse med et skænderi på et værtshus har uddelt et enkelt knytnæveslag uden væsentlig skade. Jeg tror de færre-

ste vil finde det stødende, at domstolene ikke udmåler en straf tæt på strafmaksimum på 3 år i et sådant tilfælde.

Sammenfattende er det afgørende for mig ikke en opgørelse af gennemsnitsstraffe, men at domstolene i de enkelte sager følger Folketingets tilkendegivelser om skærpelse af straffene i forhold til tidligere.